İSMÂİL BİN İBRÂHİM ES-SERAHSÎ (El-Hirevî)

Hadîs, fıkıh, kırâat ve edebiyat âlimlerinden. İsmi, İsmâil bin İbrâhim bin Muhammed bin Abdurrahmân el-Karrâb'dır. Künyesi Ebû Muhammed'dir. 330 (m. 942) senesinde doğdu. Önce Serahs'da ilim öğrendi. Horasan ve Bağdad'a gitti. Sonra Herat'a yerleşti. Orada hadîs-i şerîf öğrenenler için yapılan büyük bir konakta otururdu. Birçok ilimlerde, zamanının âlimleri arasında üstâd kabûl edildi. "Menâkıb-ı Şâfiiyye" ismindeki kitabın sahibidir. Zühd.vera' ve takvâ sahibi idi. Çok kitap yazdı. 414 (m. 1023) senesi Şa'ban ayında vefât etti.

Fıkıh ilmini Abdülazîz bin Abdullah ed-Dârekî'den öğrendi. Hadîs ilmini öğrenmek için birçok yere gitti. Cürcân'da Ebû Bekr-i İsmâilî'den, Herat'ta Mensûr bin Abbâs'dan, Bağdad'da Ahmed bin Muhammed bin Miksâm'dan, Muhammed bin Abdullah es-Sâri'den, Ebû Amr bin Hamdân'dan, Ali bin Îsâ el-Âsımî'den, Ebû Muhammed el-Gıtrifi'den, Mahled bin Ca'fer el-Bâkarhî'den, Bişr bin Ahmed el-İsferâini'den, Ebû Abdullah Muhammed bin Abdullah bin Hamdaveyh el-Hâkim'den ve daha başkalarından hadîs-i şerîf dinleyip ezberledi.

Kendisinden de "Zemm-ül-kelâm" kitabının sahibi el-Ensârî, Ebû Atâ Abdüla'lâ bin Abdülvâhid bin Ahmed el-Melîhî ve daha başkaları ilim alıp hadîs-i şerîf rivâyet ettiler.

Birçok ilimlerde söz sahibi olmuş büyük bir âlimdir. Hadîs ilminde "Hâfız" idi. Ya'nî yüzbinden çok hadîs-i şerîfi ezbere biliyordu. Ayrıca zühd ve vera'da da çok yükselmişti. Dünyalık olan şeylere gönül bağlamaz, haramlardan ve şüpheli şeylerden çok sakınırdı.

Hadîs Hâfızlarından Ebû Nasr el-Fâmî ve Yûsuf bin Ahmed eş-Şîrâzî diyorlar ki; "O, birçok ilimlerde İmâm idi. Zamanının âlimleri arasında en büyüğü oldu. Hadîs, kırâat, meânî, tefsîr ül-Kur'ân, fıkıh, edebiyat bunlardandır. Hepsinde çok güzel eserleri vardır."

Yine bu ikisi dediler ki, "Zühd sahibi olup, dünyâdan az bir şeye kanâat etmekte idi. Herat'ta onun ilminin faziletinden kimse istifâde edemedi. Çünkü başkaları meşhûr olmuştu."

İbn-i Salâh diyor ki, "Nişâbûr'da iken onun "Kâfi" ismindeki kitabını gördüm. Bu kitap, kırâat ilmine âit çok mes'eleyi içine almış ve birçok cild halindeydi."

Yine İbn-i Salâh anlattı; Hâkim Ebû Abdullah'ın onun hakkında: "O, ilim ehlinin sâlihlerinden ve kırâat ilmini öğrenenlerin ve öğretenlerin önde gelenlerinden idi" dediğini işittim.

İmâm-ı Sübkî, "Tabakât"ında diyor ki; "Onun vefâtı Hâkim'den sonra idi. Çünkü o, 414 senesinin Şa'bân ayında vefât etti. Hâkim ise 405 senesinde vefât etmişti. Ayrıca o, "Menâkıb" kitabında Hâkim'den hadîs-i şerîf rivâyet etmişti. Ondan naklettiği hadîs-i şerîfler bu kitapta çoktu. Ben de onun "Menâkıb"ından, hoşlandığım bu faydalı şeyleri "Tabakât'ımda naklettim. Kendisi şöyle anlatıyor Hocam Ebü'l-Kâsım Abdülazîz bin Abdullah ed-Dârekî'den işittim. Bağdad'daki dersinde şöyle diyordu: "Bana anlatıldı ki, Ahmed bin Hanbel'in cenâze namazını 600.000 erkek ve 60.000 de kadın kıldı."

Eserlerinden başlıcaları şunlardır:

1. Menâkıb-i İmâm-ı Şafiî: Kıymetli bir eseridir. Bu eserini yüzonaltı bâb hâlinde tertîb etti. İlk bâb, Resûlullahın (aleyhisselâm) nesebi, soyu hakkındadır, İmâm-ı Şafiî'nin nesebinin de O'nunla birleştiğini uzun anlatmaktadır. Bu kitabın sonu kırk bâbdır. Onlarda, İmâm-ı Şafiî'nin Resûlullahtan rivâyet ettiği ahkâm ile ilgili kırk hadîs-i şerîfi senetleriyle birlikte toplamıştır. Ona "Kitâb-ı Hafil" denilmektedir. Bu kitabın iki cild hâlindeki nüshası, Şam'da Dâr-ül-hadîs-il-eşrefiyye Kütübhânesi'nin hazînelerinde bulunmaktadır.

Bu eserde, İmâm-ı Şafiî'nin lügat ve Arab edebiyatı ilimlerindeki üstünlüğü ile, ilmin ve âlimlerin faziletine dâir rivâyet ettikleri ve nesebinin ve zekâsının üstünlüğü anlatılmaktadır. Ayrıca va'z, nasihat hakkında rivâyet edilen hadîs-i şerîfler, ayrı bir bâbda toplanmıştır.

2. Derecât-üt-Tâbiîn ve Makâmât-üs-sıddîkîn

3. Eş-Şâfiî fil-kırâat

4. El-Kâfî fil-kırâat-is-seb'a: Birçok cild halindedir.

5. El-Cem'u beyn-es-Sahîhayn: (Buhârî ve Müslim) kitaplarını bir kitapta toplamıştır.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Mu'cem-ül-müellifîn cild-2, sh. 256

2) Tabakât-üş-Şâfiiyye cild-4, sh. 266

3) Keşf-üz-zünûn sh. 599, 745, 1023, 1379, 1839